

หลักนิยม (Doctrine) เป็นคำศัพท์ที่มีรากศัพท์มาจากทหาร โดยหลักนิยมทางทหาร หมายถึง หนทางปฏิบัติที่เชื่อว่าดีที่สุดในการใช้กำลังทหารเอาชนะข้าศึก มีหลายคนมักจะจำสับสนกับคำว่า ค่านิยมหลัก (Core Value) ซึ่งหมายถึง คุณลักษณะและบรรทัดฐานที่เป็นลักษณะเฉพาะขององค์กรนั้น ๆ และส่งผลต่อพฤติกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของพนักงานในองค์กร โดยล่าสุด ทอ.ได้จัดทำหลักนิยม ทอ. พ.ศ.๒๕๖๒ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ครอบคลุมในทุกมิติตามวิสัยทัศน์ ทอ. ภารกิจ ทอ. และยุทธศาสตร์ ทอ. ๒๐ ปี ซึ่งหลักนิยม ทอ.ปี ๖๒ นี้เป็นหลักนิยมพื้นฐาน ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการ เป็นหลักในการวางแผน เป็นพื้นฐานในการพัฒนา ทอ. และให้หน่วยเกี่ยวข้องได้ศึกษาเพื่อเข้าใจธรรมชาติของ ทอ. ประกอบไปด้วยหลักนิยม ๕ ด้าน ได้แก่ หลักนิยมปฏิบัติการทางอากาศ หลักนิยมปฏิบัติการทางไซเบอร์ หลักนิยมปฏิบัติการทางอวกาศ หลักนิยมปฏิบัติการร่วม และหลักนิยมปฏิบัติการร่วม/ผสม โดยในหลักนิยม ทอ.ปี ๖๒ นี้มีจำนวนหน้าทั้งสิ้น ๑๑๙ หน้า มีเนื้อหาและรายละเอียดจำนวนมาก จึงอาจทำให้ไม่สะดวกในการอ่านเนื้อหาทั้งฉบับ ผู้เขียนจึงขอสรุปหลักนิยม ทอ.ปี ๖๒ โดยยกประเด็นสำคัญพร้อมคำอธิบายสั้น ๆ เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจ ดังนี้

การสงคราม

สงครามมีลักษณะพื้นฐาน คือความรุนแรงและอันตรายที่มนุษย์กระทำขึ้น ประกอบด้วยความคลุมเครือ (Fog of War) คือความไม่แน่นอน ความเสียดทาน (Friction) คือความยุ่งยากสับสน และโอกาส (Chance) ซึ่งประกอบด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่มีเหตุผลและไม่สามารถควบคุมได้ โดยสงครามเป็นระดับสูงสุดของความขัดแย้ง ซึ่งเริ่มต้นจากสันติภาพ (Peace) ความตึงเครียด (Tension) ความขัดแย้ง (Conflict) และสงคราม (War) ตามลำดับ เมื่อสิ้นสุดสงครามก็จะกลับสู่สันติภาพ เป็นวัฏจักรไม่สิ้นสุด โดยสามารถแบ่งสงครามเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

- ระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Level) คือ การทำลายล้างหรือคุกคามขีดความสามารถหลักในระดับนโยบายของชาติ หรือวัตถุประสงค์ของชาติ
- ระดับปฏิบัติการ (Operational Level) คือ การใช้กำลังทางทหารในยุทธบริเวณ ให้บรรลุความได้เปรียบเหนือข้าศึก เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์
- ระดับยุทธวิธี (Tactical Level) คือ การประยุกต์ใช้อำนาจทางกำลังรบ ทำลายข้าศึกด้วยการรบเฉพาะเวลาและตำบลใด ๆ

โดยสงครามจะยุติได้จากการเจรจาอมรับผลของสงครามใน ๔ ทฤษฎี ได้แก่ การแพ้นะอย่างเด็ดขาด การบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะ การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล และการยินยอมเสียผลประโยชน์บางส่วน

กฎการใช้กำลัง (Role of Engagement: ROE) ในสงครามมีหลักการพื้นฐานคือ ใช้กำลังให้น้อยที่สุด สร้างความเสียหายและสูญเสียชีวิตน้อยที่สุด ไม่โจมตีพลเรือน และใช้กำลังทางอากาศภายใต้กฎหมายสงคราม

หลักการสงครามทางอากาศ ประกอบด้วย ๑๑ หลัก ได้แก่

๑. **เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command)** คือ มีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว
๒. **วัตถุประสงค์ (Objective)** คือ ระบุผลของการใช้กำลังทางอากาศที่กะทัดรัด ชัดเจน และเข้าใจง่าย
๓. **การรุก (Offensive)** คือ ใช้กำลังทางอากาศเปิดฉากการรุกเพื่อการครองอากาศ
๔. **การรวมกำลัง (Mass)** คือ รวมกำลังรบทางอากาศโจมตีจุดศูนย์กลาง เพื่อให้ได้ชัยชนะโดยเร็วที่สุด
๕. **การดำเนินกลยุทธ์ (Manuaver)** คือ การใช้ยุทธวิธีประกอบกับหลักการสงครามที่เหมาะสมให้ได้เปรียบข้าศึก
๖. **การออมกำลัง (Economy of Force)** คือ ใช้กำลังทางอากาศอย่างเหมาะสม เที่ยงตรง แม่นยำ และปลอดภัย
๗. **ความปลอดภัย (Security)** คือ รักษาความลับและความปลอดภัยของฝ่ายเรามีให้ข้าศึกล่วงรู้
๘. **การจู่โจม (Surprise)** คือ การใช้ขีดความสามารถของกำลังทางอากาศ จู่โจมโดยมิให้ข้าศึกทันระวังตัว

๙. **ความง่าย (Simplicity)** คือ มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนถูกต้อง ไม่ยุ่งยากซับซ้อน (ซ็อมเหมือนรบ รบเหมือนซ็อม)
๑๐. **เอกภาพในความพยายาม (Unity of Effort)** คือ รวมความพยายามของทุกฝ่ายสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน
๑๑. **ขวัญ (Morale)** คือ สร้างจิตวิญญาณที่ดีในการสู้รบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางกาย นำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย

กำลังทางอากาศ (Air Power: AP)

คือขีดความสามารถทั้งหมดที่ใช้ในการควบคุมและใช้ประโยชน์จากห้วงอากาศ มิได้หมายถึงเพียงเครื่องบินเท่านั้น แต่หมายถึงองค์ประกอบทุกส่วนที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติการทางอากาศ

หลักการและความเชื่อในการใช้กำลังทางอากาศ (Tenets) คือ หลักการพื้นฐานในการใช้กำลังทางอากาศ ได้แก่

๑. **รวมการควบคุม แยกการปฏิบัติ (Centralized Control and Decentralized Execution)** รวมการควบคุมเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการใช้กำลังทางอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ แยกการปฏิบัติเป็นสิ่งจำเป็นในการทำให้การปฏิบัติการทางอากาศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. **ใช้ความอ่อนตัวและความสามารถรอบตัว (Flexibility and Versatility)** ความอ่อนตัว คือ สามารถเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในการยุทธ์ได้อย่างรวดเร็ว ความสามารถรอบตัว คือ สามารถปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในทุกระดับของสงคราม (ยุทธศาสตร์ ปฏิบัติการ และยุทธวิธี)
๓. **ดำรงความต่อเนื่องในการปฏิบัติ (Persistence)** เพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือข้าศึก
๔. **ดำรงไว้ซึ่งความมุ่งหมายหลัก (Sustain Principle Objective)** ตามหลักการรวมกำลังและการอ้อมกำลัง
๕. **จัดลำดับความเร่งด่วนในการปฏิบัติ (Prioritizing Operations)** ใช้กำลังให้เกิดผลลัพธ์สูงสุดในจุดที่วิกฤตที่สุด
๖. **สร้างความสมดุลในการปฏิบัติ (Balancing)** โดยพิจารณาเรื่องจังหวะเวลา ความจำเป็น ความคุ้มค่า และขีดความสามารถ เพื่อลดความเสี่ยงของฝ่ายเรา
๗. **การผนึกกำลังทางอากาศและการข่าวสาร (Information and Air Power Integration)** การข่าวที่ดีจะช่วยให้การใช้กำลังทางอากาศเกิดผลลัพธ์สูงสุด

แนวทางการใช้กำลังทางอากาศให้มีประสิทธิภาพ คือ **รวมการควบคุม** (ไว้ที่หน่วยบัญชาการ) **แยกการปฏิบัติ** (ไว้ที่หน่วยยุทธวิธี) มีเอกภาพในการบังคับบัญชา และมีการพิจารณาถึงผลกระทบที่เหมาะสมในระดับที่ต้องการ

คุณลักษณะของกำลังทางอากาศ มี ๔ คุณลักษณะ ได้แก่ **ความเร็ว** (ไม่มีอุปสรรคจากพื้นดินและน้ำ) **พิสัยบิน** (ครอบคลุมพื้นที่กว้างไกล) **ความอ่อนตัว** (ปฏิบัติการกิจได้หลากหลาย) และ**ความแม่นยำ** (เพิ่มประสิทธิภาพการโจมตี)

ขีดความสามารถของกำลังทางอากาศ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการทางทหาร มี ๗ ข้อ ได้แก่ **การตอบสนอง** (ต่อความต้องการในการใช้กำลัง) **ความคล่องตัว** (ในการปฏิบัติการกิจ) **ความอยู่รอด** (จากการโจมตีของข้าศึก) **การแสดงท่าที** (ป้องปรามข้าศึก) **การทะลุทะลวง** (ถึงแนวหลังข้าศึก) **อำนาจการทำลาย** (สูง) และ**การตรวจการณ์** (ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว)

ขีดจำกัดของกำลังทางอากาศ มี ๖ ข้อ ได้แก่ **พึ่งพาฐานบิน** (จำเป็นต้องใช้สนามบิน) มีความเปราะบาง (เมื่อจอด) **การบรรทุก** (จำกัด) **พึ่งพาการข่าว** (ข้อมูลการรุก/รับ) **ราคา** (แพง) และ**มีความไม่ถาวร** (อยู่บนอากาศได้ในเวลาจำกัด)

จุดศูนย์กลาง (Center of Gravity: COG) เป็นจุดศูนย์กลางรวมของพลังอำนาจทั้งหมดที่ช่วยทำให้เกิดศึกสังครามและขีดความสามารถในการยุทธ์ (เป็นได้ทั้งแบบรูปธรรมและนามธรรม) ต้องป้องกัน COG ฝ่ายเรา และทำลาย COG ฝ่ายข้าศึก การวิเคราะห์จุดศูนย์กลาง ต้องวิเคราะห์หา**ขีดความสามารถวิกฤต (Critical Capabilities: CC)** คือสิ่งสำคัญมากที่ทำให้จุดศูนย์กลางทำหน้าที่ได้, **ความต้องการวิกฤต (Critical Requirements: CR)** คือ เงื่อนไขหรือทรัพยากรที่ทำให้ขีดความสามารถวิกฤตดำเนินไปได้ และ**จุดอ่อนวิกฤต (Critical Vulnerabilities: CV)** คือ ส่วนประกอบสำคัญของความต้องการวิกฤตที่เปราะบาง ง่ายต่อการโจมตี

กฎการใช้กำลังทางอากาศ สอดคล้องกับ**กฎการใช้กำลัง (ROE)** โดยขึ้นอยู่กับนโยบาย ข้อตกลง และกฎหมาย

● **หลักนิยมปฏิบัติการทางอากาศ** การครองอากาศเป็นสิ่งจำเป็นที่จะประกันชัยชนะ การให้ได้มาซึ่งการครองอากาศ คือ การทำลายศักยภาพในการใช้กำลังทางอากาศของข้าศึก (ในอากาศ, ตั้งแต่บนพื้น) แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

๑. การควบคุมทางอากาศเสมอภาค (Air Parity) คือ ไม่มีฝ่ายใดได้เปรียบหรือเสียเปรียบ
๒. การได้เปรียบทางอากาศ (Air Superiority) คือ ฝ่ายเราเหนือกว่า
๓. การครองอากาศ (Air Supremacy) คือ ฝ่ายเรามีเสรีในการปฏิบัติการทุกมิติ ทุกรูปแบบที่ต้องการ

การปฏิบัติการของกำลังทางอากาศ ประกอบด้วย ๒๑ รูปแบบ ได้แก่

๑. การโจมตีทางยุทธศาสตร์ (Strategic Attack) คือ โจมตีเชิงรุกต่อ COG ระดับยุทธศาสตร์ของข้าศึก
๒. การตอบโต้ทางอากาศ (Counter Air) คือ ปฏิบัติการเพื่อให้ได้เปรียบทางอากาศ หรือครองอากาศ
  - การตอบโต้ทางอากาศเชิงรุก (OCA) คือ การทำลายกำลังทางอากาศของข้าศึก ณ เวลาที่ฝ่ายเราเลือก
  - การตอบโต้ทางอากาศเชิงรับ (DCA) คือ การทำลายกำลังทางอากาศของข้าศึกที่จะเข้าโจมตีฝ่ายเรา
๓. การต่อต้านทางภาคพื้น (Counter Land) คือ ใช้กำลังทางอากาศ (AP) ต่อสู้กับกำลังภาคพื้นของข้าศึก
  - การขัดขวางทางอากาศ (Air Interdiction: AI) คือ ใช้ AP โจมตีการส่งกำลังบำรุงของข้าศึก
  - การสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิด (Close Air Support: CAS) คือ ใช้ AP ช่วยกำลังภาคพื้นฝ่ายเรา
๔. การต่อต้านทางทะเล (Counter Sea) คือ ใช้ AP ยับยั้งการถูกรุกรานทางทะเล
๕. การปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations : NCO) คือ การรวม ๓ มิติ เข้าด้วยกันประกอบด้วย มิติทางกายภาพ (กำลังรบแบบเดิม) มิติข้อมูลข่าวสาร (จาก Sensor, การหาข่าว และจาก ผบข.) และมิติการรับรู้ (หลักนิยม, เทคโนโลยี, ความเข้าใจ และเจตนาารมณ์ ผบข.) โดยใช้ Network เชื่อมโยงข้อมูลระหว่าง Sensor, Commander และ Shooter เพื่อให้การเกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติ

๖. การปฏิบัติการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Warfare Operations : EWO) คือ การใช้อิเล็กทรอนิกส์ (E) โจมตีข้าศึก หรือป้องกันการโจมตีของข้าศึก ประกอบด้วย

- การสนับสนุนทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Support: ES) คือ ใช้ E ตรวจสอบภัยคุกคาม
- การป้องกันทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Protection: EP) คือ ใช้ป้องกันการโจมตีทาง E จากข้าศึก
- การโจมตีทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Attack: EA) คือ การใช้ E โจมตีข้าศึก

๗. การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations : IO) คือ การปฏิบัติการชักจูง ยับยั้ง รบกวาน หรือ ทำลายระบบการตัดสินใจของข้าศึก และป้องกันระบบการตัดสินใจของฝ่ายเรา

๘. การสนับสนุนการรบ (Combat Support) คือ องค์ประกอบของ ทอ.ทั้งหมด ที่ช่วยสร้างและดำรงสภาพ การรบของกำลังทางอากาศและอวกาศ

๙. การบัญชาการและการควบคุม (Command and Control : C2) คือ การบัญชาการและควบคุมนภาพ ทั้ง ๓ มิติ ได้แก่ มิติทางอากาศ (Air Domain) มิติไซเบอร์ (Cyber Domain) และมิติอวกาศ (Space Domain)

๑๐. การเคลื่อนที่ทางอากาศ (Air Mobility) คือ การบินขนส่งกำลังพล อาวุธ และยุทธบริภัณฑ์ ประกอบด้วย
  - การบินรับส่งเสด็จ (VVIP Flight) สำหรับพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์
  - การบินรับส่งบุคคลสำคัญ (VIP Flight) สำหรับบุคคลสำคัญระดับประเทศ
  - การลำเลียงทางอากาศ (Air Lift) เพื่อสนับสนุนการรบทั้งทางตรงและทางอ้อม
  - การส่งกลับสายแพทย์ทางอากาศ (Aeromedical Evacuation) คือ การลำเลียงผู้ป่วย
  - การเติมเชื้อเพลิงในอากาศ (Air Refueling) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของกำลังทางอากาศ

๑๑. การปฏิบัติกิจเฉพาะพิเศษ (Specialized Tasks) ใช้ AP ในการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม (MOOTW) เช่น การบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

๑๒. การข่าวกรอง การเฝ้าตรวจ และการลาดตระเวน (Intelligence Surveillance and Reconnaissance : ISR) คือ การใช้ AP ให้ได้มาซึ่งข่าวกรองเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

๑๓. การปฏิบัติการการรับกลับกำลังพล (Personnel Recovery) คือ การค้นหา ช่วยชีวิต และกู้ภัย
๑๔. การเดินอากาศและการกำหนดพิกัด (Navigation and Positioning) ใช้เพื่อแจ้งพิกัดในปฏิบัติการ
๑๕. การกำหนดเป้าหมาย (Targeting) คือ การพิจารณาเลือกและจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย
๑๖. การบริการข่าวอากาศ (Weather Services) คือ การสนับสนุนข้อมูลสภาพอากาศ/อวกาศ แก่ ผบช.
๑๗. การควบคุมห้วงอากาศ (Airspace Control) คือ การบริหารจัดการการใช้งานฟ้าให้เกิดประโยชน์สูงสุด
๑๘. การป้องกันทางอากาศ (Air Defense) คือ ปฏิบัติการทั้งปวงเพื่อลดประสิทธิภาพการโจมตีของข้าศึก
- การป้องกันทางอากาศเชิงรับ (Passive Air Defense) ลดประสิทธิผลการโจมตีของข้าศึก (ก่อนถูกโจมตี / ระหว่างถูกโจมตี / ฟื้นฟูหลังถูกโจมตี)
  - การป้องกันทางอากาศเชิงรุก (Active Air Defense) เริ่มปฏิบัติโดยฝ่ายเราเพื่อดำเนินการที่บุกเข้ามา (ค้นหา / พิสูจน์ฝ่าย / สกัดกั้น / ทำลาย)
๑๙. การปฏิบัติการทางภาคพื้น (Ground Operation) คือ กำลัง อย.ป้องกันฐานบินทางภาคพื้น
๒๐. การปฏิบัติการสงครามไร้รูปแบบหรือสงครามไม่มีรูปแบบ (Irregular Warfare) คือ สงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน เพื่อต้องการให้มวลชนกลุ่มเป้าหมายเห็นพ้องและเข้าร่วมเป็นฝ่ายเดียวกันกับเรา
๒๑. การปฏิบัติการร่วมพลเรือน-ทหาร (Civil-Military Operations) คือ ทอ.ปฏิบัติการร่วมกับพลเรือนทั้งในและนอกประเทศ ทั้งในภาวะปกติและสงคราม

● หลักนิยมปฏิบัติการไซเบอร์

Network เป็นจุดศูนย์กลางการเชื่อมต่อของ NCO ซึ่งมีความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ จึงต้องมีการ รปภ.อย่างเข้มงวด และอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับ

คุณลักษณะเฉพาะของมิติไซเบอร์

๑. เกิดขึ้นทั่วโลก และเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว
๒. ความเร็วสูง และสามารถปฏิบัติการข้ามมิติทั้ง บก น้ำ อากาศ และอวกาศ
๓. เหนือพรมแดนทางภูมิศาสตร์ มีบทบาทในทุกมิติ และทุกระดับสงคราม
๔. เป็นสงครามอสมมาตร ใครเร็วได้เปรียบ โดยความเร็วขึ้นกับคุณภาพบุคลากร
๕. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขึ้นกับความร่วมมือของคนในหน่วยและพันธมิตร
๖. ทุกคนมีส่วนร่วมในปฏิบัติการ ทันทีที่เข้าสู่เครือข่ายสาธารณะ

วัตถุประสงค์ของปฏิบัติการไซเบอร์ แบ่งเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. การป้องกันในมิติไซเบอร์ (Cyberspace Defense) คือ ป้องกันเครือข่ายจากการถูกรุกรานทางไซเบอร์
๒. การข่าวกรอง การลาดตระเวน และการเฝ้าตรวจในมิติไซเบอร์ (Cyberspace ISR) คือ การหาข่าว
๓. การเตรียมสถานะแวดล้อมในการปฏิบัติการในมิติไซเบอร์ (Cyberspace OPE) คือ เตรียมสถานะแวดล้อมให้พร้อมต่อปฏิบัติการไซเบอร์
๔. การป้องปรามในมิติไซเบอร์ (Cyberspace Offense) คือ การโจมตีทางไซเบอร์ของฝ่ายเราต่อข้าศึก

การปฏิบัติการไซเบอร์ (Cyber Operations)

๑. การปฏิบัติการหลักทางไซเบอร์ ประกอบด้วย
  - การปฏิบัติการไซเบอร์เชิงป้องกัน (Defensive Cyber Operations: DCO) คือ ปฏิบัติการเชิงรับ
  - การปฏิบัติการไซเบอร์เชิงป้องปราม (Offensive Cyber Operations: OCOX) คือ การโจมตีทางไซเบอร์
๒. การปฏิบัติการสนับสนุนทางไซเบอร์ ประกอบด้วย
  - การปฏิบัติการไซเบอร์เพื่อสนับสนุนการข่าวกรองทางทหาร (Military Intelligence Support: MIS)
  - การปฏิบัติการไซเบอร์เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations Support: IO Support)

● **หลักนิยมปฏิบัติการทางอวกาศ**

ห้วงอวกาศเป็นพื้นที่สาธารณะไม่อยู่ภายใต้เขตของอำนาจรัฐใด โดยห้วงอวกาศเริ่มต้นที่ความสูง ๑๐๐ กม. เหนือระดับน้ำทะเลขึ้นไป โดยแบ่งวงโคจร ดังนี้

- วงโคจรต่ำ (Low Earth Orbit: LEO) คือ สูงจากโลกไม่เกิน ๑,๐๐๐ กม. (ถ่ายภาพและสังเกตการณ์)
- วงโคจรปานกลาง (Medium Earth Orbit: MEO) คือ สูงระหว่าง ๑,๐๐๐ – ๓๕,๐๐๐ กม. (ถ่ายภาพและส่งสัญญาณวิทยุ)
- วงโคจรค้างฟ้า (Geosynchronous Orbit: GSO) หรือวงโคจรสถิต (Geostationary Earth Orbit: GEO) สูงจากพื้นโลก ๓๕,๗๘๖ กม. หมุนเท่าความเร็วที่โลกหมุนรอบตัวเอง จึงเหมือนลอยเหนือบริเวณเดิมตลอดเวลา
- วงโคจรวงรีมาก (Highly Elliptical Orbit: HEO) สำหรับดาวเทียมปฏิบัติการกิจพิเศษเฉพาะกิจ มีความเร็วในวงโคจรไม่คงที่ (เร็วเมื่อใกล้โลก ช้าเมื่อออกห่างโลก)

วัตถุประสงค์ของปฏิบัติการทางอวกาศ คือ การใช้ดาวเทียมในการหาข้อมูลที่ต้องการ เพื่อ...

๑. การสนับสนุนกำลังทางอากาศ (Space Operations to Support Air Domain)
๒. การสนับสนุนการปฏิบัติการร่วม (Space Operations to Support Joint Operations)
๓. การสนับสนุนภารกิจความมั่นคงของชาติ (Space Operations to Support National Security)
  - การสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติ
  - การเฝ้าระวังทางอวกาศ ประกอบด้วย ระวังวงโคจรดาวเทียม, ระวังและแจ้งเตือนวัตถุอวกาศที่มีแนวโน้มจะเข้าชนกับดาวเทียมของไทย, ระวังและแจ้งเตือนวัตถุอวกาศที่หล่นเข้าสู่ชั้นบรรยากาศโลก และป้องกันภัยคุกคามทางอวกาศ
๔. การสร้างความร่วมมือด้านกิจการอวกาศ (Space Cooperations) คือ สร้างเครือข่ายเพื่อสำรวจ พัฒนา และแลกเปลี่ยนข้อมูล ทั้งในและนอกประเทศ

การปฏิบัติการทางอวกาศ

๑. การปฏิบัติการทางอวกาศเชิงรับ (Defensive Space Operations: DSO)
  - การเฝ้าระวังทางอวกาศ (Space Situational Awareness: SSA) คือ ปฏิบัติการเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจการณ์ไปใช้
  - การเสริมขีดความสามารถทางอวกาศ (Space Force Enhancement: SFE) คือ ปฏิบัติการเพื่อใช้ประโยชน์จากศักยภาพของการปฏิบัติการทางอวกาศ
  - การสนับสนุนทางอวกาศ (Space Support: SS) คือ การใช้ทรัพยากร ทอ.สนับสนุนการปฏิบัติการทางอวกาศ
๒. การปฏิบัติการทางอวกาศเชิงรุก (Offensive Space Operation: OSO)
  - การควบคุมทางอวกาศ (Space Control) คือ ทำลายหรือลดขีดความสามารถของข้าศึกที่เป็นภัยต่อความมั่นคง มี ๒ รูปแบบ คือ
    - การควบคุมทางอวกาศเชิงรุก (Offensive Space Control: OSC) มีเป้าหมายปฏิบัติการต่อ ๓ องค์ประกอบหลักของข้าศึก คือ ส่วนอวกาศ (Space Segment) ส่วนภาคพื้น (Ground Segment) และส่วนเชื่อมโยงข้อมูล (Link Segment)
    - การควบคุมทางอวกาศเชิงรับ (Defensive Space Control: DSC) ประกอบด้วย การใช้มาตรการเชิงรับ คือ การป้องกันการรบกวน/การโจมตี และการใช้มาตรการเชิงรุก คือ การต่อต้านการรบกวน/การโจมตี
    - การประยุกต์กำลังทางอวกาศ (Space Force Application: SFA) ประกอบด้วย การสำรวจทางอวกาศ และการส่งวัตถุสู่อวกาศ

● **หลักนิยมปฏิบัติการร่วม**

การปฏิบัติการร่วม คือ การปฏิบัติการที่ใช้กำลังรบชาติเดียวกันตั้งแต่ ๒ เหล่าทัพขึ้นไป เพื่อบรรลุภารกิจเดียวกัน ภายใต้ผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว

หลักการของการปฏิบัติการร่วม

๑. สนธิขีดความสามารถของกำลังจากต่างเหล่าทัพที่แตกต่างกัน เพื่อวัตถุประสงค์ร่วมกัน
๒. ต้องมีเอกภาพในการบังคับบัญชา
๓. ต้องมีฝ่ายเสนาธิการร่วม หรือฝ่ายอำนวยการร่วม ให้ผู้บังคับบัญชา
๔. ต้องกำหนดขอบเขตการควบคุมและสั่งการให้รัดกุมและชัดเจน

ข้อพิจารณาการปฏิบัติการร่วม

๑. การวางแผนในระดับยุทธศาสตร์ ต้องมีการประเมินสถานการณ์และวางบทบาทที่เหมาะสมของทหารต่อสถานการณ์ กำหนดขีดความสามารถที่ต้องการ การพิจารณาว่าจะใช้ขีดความสามารถจากหน่วยใด และการจัดทำแผนการปฏิบัติ
๒. การวางแผนในระดับยุทธการ เป็นการวางแผนการทัพเพื่อเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์กับยุทธวิธี ที่ก่อให้เกิดสถานะสุดท้ายระดับยุทธศาสตร์ และสร้างสถานะที่เกื้อกูลให้เกิดความสำเร็จต่อการปฏิบัติในระดับยุทธวิธี
๓. หัวใจหลักของการปฏิบัติการร่วม คือ เอกภาพในความพยายาม ซึ่งเกิดจาก การทำให้ทุกส่วนเข้าใจตรงกัน การประสานนโยบายและแผน และการไว้วางใจซึ่งกันและกัน
๔. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ เข้าใจปัญหาชัดเจน เข้าใจการปฏิบัติทุกขั้นตอน และต้องบูรณาการให้เกิดเอกภาพในความพยายามของทุกฝ่าย (การเมือง/ทหาร/พลเรือน/สังคม)

● หลักนิยมปฏิบัติการร่วม/ผสม

การปฏิบัติการผสม คือ การปฏิบัติการทางทหารที่ใช้กำลังรบเหล่าทัพเดียวกันตั้งแต่ ๒ ชนิดขึ้นไป ภายใต้การควบคุมของผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว

การปฏิบัติการร่วม/ผสม คือ การปฏิบัติการทางทหารที่ใช้กำลังรบตั้งแต่ ๒ เหล่าทัพขึ้นไป และร่วมปฏิบัติการตั้งแต่ ๒ ชนิดขึ้นไป ภายใต้การควบคุมของผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว แบ่งได้เป็น

- กองกำลังพันธมิตร (Alliance) คือ มีเป้าหมายระยะยาว เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก
- กองกำลังผสม (Coalition) คือ ตั้งขึ้นชั่วคราว เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะที่ต้องการ

หลักการของการปฏิบัติการร่วม/ผสม

๑. สนธิขีดความสามารถที่แตกต่างกันเข้าด้วยกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะร่วมกัน
๒. ผบช.และ ผอ.ต้องสร้างความเป็นเอกฉันท์ และสร้างเอกภาพในความพยายามของทุกฝ่าย
๓. มีสายการบังคับบัญชา ๒ สายคือ สายบังคับบัญชาในกองกำลังร่วม/ผสม และสายการบังคับบัญชาในกองกำลังของชาติตนเอง
๔. ผบ.กองกำลังร่วม/ผสม เป็น ผบช.สูงสุด โดยมี ผบ.กองกำลังแต่ละชาติเป็นหน่วยขึ้นตรง
๕. การจัดกองกำลังไม่มีรูปแบบตายตัว ขึ้นกับสถานการณ์ ปกติมีโครงสร้างการบังคับบัญชา ๓ รูปแบบ คือ
  - แบบสนธิ คือ การบังคับบัญชาซึ่งตัวแทนจากชาติสมาชิกรวมอยู่ในโครงสร้างการบังคับบัญชาเดียว
  - แบบมีชาติผู้นำ คือ สมาชิกมอบการบังคับบัญชาของกำลังในชาติตนให้ชาติผู้นำ
  - แบบขนาน คือ ไม่มีการกำหนดผู้นำของกองกำลัง ใช้การประสานงานระหว่างชาติสมาชิก (ควรเลือกรูปแบบนี้)

ข้อพิจารณาการปฏิบัติการร่วมผสม

๑. หัวใจของความสำเร็จ คือ ความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน (เอกภาพในความพยายาม) เกิดจากการมีความเข้าใจตรงกัน การมีนโยบายและแผนที่สอดคล้องกัน และการมีความเชื่อใจและเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน
๒. ประเทศสมาชิกต้องเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน
๓. สายการบังคับบัญชาของแต่ละชาติสมาชิกยังคงมีอยู่ตามปกติ
๔. การส่งกำลังบำรุงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งต้องคำนึงถึง

๕. ต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกันในทุกระดับ
๖. ควรมีหน่วยงานที่ปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างพลเรือนกับทหาร เพื่ออำนวยความสะดวกในการประสานงาน
๗. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างด้านภาษา วัฒนธรรม ผลประโยชน์ของชาติ ศาสนา สังคม การเมือง ฯลฯ
๘. ผู้บังคับบัญชาของกำลังร่วม/ผสม ต้องสร้างความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดย เคารพให้เกียรติกัน สร้างความปรองดอง เข้าใจสมาชิก และมีความอดทน

การปฏิบัติการของกองทัพอากาศ

บทบาท ทอ.มีบทบาท ๕ ประการ ได้แก่ การควบคุมยุทธบริเวณ การโจมตีทางยุทธศาสตร์ การประยุกต์กองกำลัง การทวีกำลัง และ การสนับสนุนการรบ

หน้าที่ ทอ.มีหน้าที่ใน ๓ บทบาท (ซึ่งสอดคล้องกัน) ดังนี้

๑. ตามรัฐธรรมนูญ คือ ปกป้องสถาบันกษัตริย์ เอกราช อธิปไตย ผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และการพัฒนาประเทศ
๒. ตาม พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการ กท. พ.ศ.๒๕๕๑ คือ ๑) พิทักษ์เอกราชและความมั่นคงจากภัยคุกคามภายนอก ๒) ปกป้องและสนับสนุนสถาบันกษัตริย์ ๓) ปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ ๔) พัฒนาเทคโนโลยีป้องกันประเทศ กิจการอวกาศ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ๕) ปฏิบัติการทางทหารอื่นเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร
๓. ตามที่ได้รับมอบหมายจากการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล คือ มีส่วนร่วมในการผนึกกำลังพัฒนาประเทศ และการแก้ปัญหาสำคัญของชาติ

ภารกิจ ทอ.มีภารกิจสำคัญ ๓ ประการคือ การพิทักษ์รักษาปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ การเตรียมกำลังป้องกันราชอาณาจักร และ การพัฒนาประเทศ

พันธกิจของ ทอ. ได้แก่ เตรียมความพร้อม และ ใช้กำลัง (ยามปกติ/สงคราม พัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน) **ความสามารถหลัก** ที่ต่างจากเหล่าทัพอื่น คือ เฝ้าตรวจ ควบคุม บริหารจัดการห้วงอากาศ และอวกาศ, การรบทางอากาศทุกมิติ, การขนส่งทางอากาศ ใน/นอกประเทศ, การเฝ้าระวังทางอากาศ และ การสนับสนุนการรบให้เหล่าอื่น **ความสามารถเฉพาะ** ประกอบด้วย ติดตามความเคลื่อนไหวกำลังทางอากาศรอบประเทศ, สกัดกั้นอากาศยาน, ทำลายอากาศยาน/อาวุธฝ่ายตรงข้าม, โจมตีทางอากาศระดับยุทธศาสตร์/ต่อต้านทางอากาศ, สนธิกำลังร่วมกับเหล่าทัพอื่น, บัญชาการและควบคุมพื้นที่เพื่อทวีกำลัง, ลาดตระเวนทางอากาศ, ลำเลียงทางอากาศ, เติมเชื้อเพลิงในอากาศ, ค้นหาและช่วยชีวิตทั้งทางทหารและพลเรือน, ปฏิบัติการพิเศษทั้งทางทหารและพลเรือน และ เดินอากาศในห้วงอากาศและอวกาศ

แนวคิดและการประยุกต์ใช้กำลังทางอากาศ ในกิจการทหารและพลเรือน โดยใช้กำลังทางอากาศเพื่อ...

๑. เป็นกำลังรบหลักของประเทศ ใช้ปกป้องผลประโยชน์นอกประเทศ
๒. ป้องปรามสู่หนทางแห่งสันติ ใช้เป็นหลักประกันไม่ให้เกิดการรุกรานจากชาติอื่น จึงต้องอยู่อย่างสันติ
๓. เครื่องมือเชื่อมความสัมพันธ์ ใช้ควบคู่กับการเมือง สร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบของการฝึก
๔. ภารกิจระหว่างประเทศ ใช้ขีดความสามารถของกำลังทางอากาศช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม
๕. บทบาททางพลเรือน ใช้ในการลำเลียง ลาดตระเวน ฝนหลวง บรรเทาสาธารณภัย
๖. แก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ โดยบูรณาการกับภาครัฐและเอกชน เช่น กิจการการบินของชาติ ปัญหาหายเสพติด
๗. ปฏิบัติการเพื่อความมั่นคงของรัฐ ใช้ขีดความสามารถเพื่อรักษาความมั่นคงภายใต้กรอบกำลังอำนาจแห่งชาติ เช่นต่อต้านการก่อการร้าย รปภ.สนามบิน สืบสวนทรัพยากรธรรมชาติ กระจายเสียงและไปรษณีย์ เป็นต้น
๘. พัฒนาประเทศ สร้างความก้าวหน้าให้ประเทศในด้านการบินและอวกาศ
๙. อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ใช้พัฒนาเทคโนโลยีป้องกันประเทศร่วมกับภาครัฐและเอกชน
๑๐. กิจการการบิน ใช้เพื่อพัฒนากิจการการบินโดยรวมของประเทศอย่างเป็นระบบทั้งพลเรือนและทหาร

๑๑. วิวัฒนาการด้านการบิน ทอ.พร้อมเป็นหน่วยงานหลักในการบุกเบิกกิจการการบิน การควบคุมห้วงอากาศและอวกาศ
 ๑๒. วิชาการ/วิทยาการการบิน ทอ.เตรียมปรับทิศทางเพื่อรองรับอนาคตทางการบินที่เปลี่ยนแปลงไป
 ๑๓. การบริการด้านการบิน ให้บริการเกี่ยวกับด้านการบิน การซ่อมบำรุง เวชศาสตร์ นิรภัย มาตรวิทยา การควบคุมการบิน การจัดการห้วงอากาศ ฯลฯ

๑๔. บุคลากรด้านการบิน ผลิตบุคลากรด้านการบินถ่ายโอนสู่หน่วยอื่น ๆ ในประเทศ

ปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย คุณภาพของกำลังพล เทคโนโลยี และยุทธวิธี

สาระสำคัญของหลักนิยามกองทัพอากาศ อยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติและคุณลักษณะของกำลังทางอากาศ ได้แก่

๑. กองทัพอากาศต้องแยกเป็นอิสระจากเหล่าทัพอื่น ต้องจัดโครงสร้างกำลังรบให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและคุณลักษณะของกำลังทางอากาศ โดยยึดหลัก “รวมการควบคุม แยกการปฏิบัติ”
๒. กำลังทางอากาศเหมาะสมอย่างยิ่งในการใช้เชิงรุก ไม่เหมาะกับการตั้งรับ
๓. ใช้กำลังทางอากาศเพื่อบรรลุความมุ่งหมายหลักตามลำดับ ๓ ประการ ได้แก่ การครองอากาศ การทำลายกำลังทหารข้าศึก และการปฏิบัติการร่วมให้บรรลุวัตถุประสงค์การรบ
๔. หากปราศจากการครองอากาศแล้ว จะไม่สามารถดำเนินกลยุทธ์ด้วยกำลังภาคพื้น/ทะเลขนาดใหญ่ได้
๕. หากกำลังทางอากาศไม่ชนะและครองอากาศไม่ได้ ก็ไม่สามารถชนะสงครามขนาดใหญ่ได้
๖. กำลังทางอากาศเป็นมาตรวัดกำลังอำนาจแห่งชาติทางทหาร
๗. ฐานบินบนบกได้เปรียบฐานบินลอยน้ำ ในด้านการป้องกันโจมตี และการส่งกำลังบำรุง
๘. รัศมีของอากาศยานรบ คือขอบหน้าของยุทธบริเวณ ซึ่งเราสามารถส่งกำลังทางอากาศเข้าทำลายได้
๙. การป้องกันทางอากาศเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเตรียมในยามปกติ แต่เป็นมาตรการเชิงรับที่ป้องกันปลายเหตุเท่านั้น
๑๐. การครองอากาศได้จากการจู่โจมเฉียบพลันต่อกำลังทางอากาศและส่วนเกี่ยวข้องของข้าศึก
๑๑. กำลังทางอากาศไม่สามารถฟื้นตัวได้ในเวลาอันสั้นหากถูกทำลาย
๑๒. กำลังทางอากาศ คุณภาพสำคัญกว่าปริมาณ ทั้งด้านเทคโนโลยี ยุทธวิธี ยุทโธปกรณ์ และคุณภาพกำลังพล
๑๓. อากาศยานรบต้องถูกแผนแบบมาเพื่อทุก ๆ กิจกรรมที่กำลังทางอากาศจะต้องปฏิบัติ
๑๔. จะทำลายขวัญของข้าศึกได้ ต้องด้วยการทิ้งระเบิดที่แม่นยำเท่านั้น
๑๕. กำลังทางอากาศ ต้องมีขีดความสามารถในการลำเลียงและการส่งกำลังบำรุงได้ด้วยตัวของมันเอง
๑๖. Operation Commander ต้องให้ความกระจ่างแก่ผู้นำทางการเมือง เพื่อเลือกใช้เครื่องมือทางทหารที่สมเหตุสมผล

หลักนิยาม ทอ. เป็นกรอบแนวคิดของการจัดการอำนาจกำลังรบ และการกำหนดแนวทางการวิจัยพัฒนาอำนาจกำลังรบของ ทอ. เปรียบเสมือนหัวใจของการรบ เป็นวิถีทางที่ดีที่สุดในการเตรียมกำลังและใช้กำลังทางอากาศ หลักนิยามจะให้ข้อมูลอย่างเพียงพอว่าจะ “ทำอะไร” ในการปฏิบัติ เพื่อเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการใช้กำลังทางอากาศ

หมายเหตุ เอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสรุปประเด็นสำคัญของหลักนิยาม ทอ.ปี ๖๒ ให้สั้นที่สุด และได้ใจความที่พอเข้าใจได้ หากผู้อ่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาอ่านในหลักนิยาม ทอ. พ.ศ.๒๕๖๒ (ฉบับสมบูรณ์)

เอกสารอ้างอิง

กองทัพอากาศ. **หลักนิยามกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๒**. กรุงเทพฯ : กรมยุทธการทหารอากาศ, ๒๕๖๒.